

RUHAK ÉS NEVEK. Sajátságos sorsuk van a nyelv szavainak. Azt hinnők, ha valamely szó egyszer már valamit jelent, ezt a jelentését az idők végezetéig, azaz annak a nyelvnek, amelybe tartozik, végső fennmaradásáig megtartja. Pedig nem így van. A szó alakja, kivált a nyomtatás ideje előtt, észrevétlenül bár, de folytonosan változott; de változott és változik a tartalma s a jelentése is. A személyek nevei valamikor tárgyat, tulajdonságot, állatot, elvont fogalmat jelentettek s könnyen megtörténik, hogy a név megint tárgy megjelölésre szolgál. Ki gondol ma arra, hogy a hátán pántos *mencsikor* kabát nevét eredetileg *Mencsikor Sándor Szergejevics* orosz tábornoktól kapta, aki a mult század ötvenes éveiben Szekesbástya várát védte az európai seregek ellen, s hogy a *raglan* felöltő *Fitzroy James Henry Somerset Lord of Raglan* keresztapaságát vallja, aki ugyancsak akkor ostromolta azt a várat, — hogy tehát felső ruháinkban a krimi háború emlékét hordjuk? Különösen a divat szereti „alkotásait“ híres emberek nevével díszíteni, másutt is, nálunk is.

Honvédeink *atillá*-ja körülbelül már egy százada viseli a nagy hún királynak, *Attilá*-nak nevét; eleinte felső mente volt, később testhezálló, zsinóros dolmány lett belőle. A mult század hatvanas éveiben, mikor megújult a „magyar világ“, a zsinóros téli kabátot *buddá*-nak nevezték, ma is él még neve némely vidéken, ámbár zsinór nélkül. A felálló gallérú dolmány *Zrinyi Miklós*, a szigeti hős képeiről *zrinyi* nevet kapott s ma is így nevezik a díszmagyar szabói. Ezek a ruhanemek többé-kevésbbé önkényes és szándékos elnevezések, melyek valamennyire szűkebb körre szorítkoznak.

Sokkal különösebb, hogy a nép nyelvében is országszerte elterjedt *viganó* sem egyéb, mint személynévként ilyes használata. A XVIII. század végén híres tánc- és balettmester volt Bécsben *Salvatore Viganó*, a balett reformátora; — feleségéhez, *Maria* *Medinához* gyöngéd szájak fűzték *Kisfaludy Sándort*, a deli testőrt, aki tőle tanulta elő-

ször *Petrarca* édes nyelvét. *Viganó* táncmester vágatta le olyan rövidre a balett-táncosnők szoknyáját, ahogy most is látjuk az opera színpadán, hogy a nehéz táncmutató-ványok könnyebbekké váljanak és mutatósabbak is legyenek. Egykorú levelekből, hirdásokból tudjuk, hogy a rövid és cifra szoknyát csakhamar országszerte *viganó*-nak kezdték nevezni, sokszor nem minden megrovó mellékkértelem nélkül. Csokonai szerint 1799-ben a farsang olyan kurta volt, „mint a *Vigano* leányinak a derekoc“, s a *Dorottya* szánjaiban: „A sok slepp, az a *la Bonapart* s *Vigano* a rakoncák között suhog-nak piánó“. De már 1795-ben a *viganó* nála csupán szoknyát jelent. *Viganó* felesége pedig már 1788-ban ilyen rövid szoknyában táncolt, tehát férj is, feleség is hozzájárultak nevének ruhanévvé való válásához.

Egy bájos táncosnő neve vált nálunk közszóvá az aprókockás mintájú szövetek megjelölésében, a *pepitá*-ban. *Pepita de Ortegí*, spanyol táncosnő, első férje után *Pepita de Oliva*, 1853-ban ejtette lázba Pest közönségét, miután már egész Európát is *Pepita*-mámor fogta volt el. Először a német színházban táncolt; a Nemzeti Színházban akkor épp *Ira Aldridge*, a híres néger színész *Shakespeare*-alakításai ragadták el a közönséget, úgyhogy Pesten két párt keletkezett, az *Aldridge*- és a *Pepita*-párt (más pártot nem is tűrt volna *Bach* kitünő rendőrfőnöke, *Josef Prottmann*). De mikor a nemzeti színpadon is föllépett, s az esték egész jövedelmét jótékony célra adta, a lelkesedés határt nem ismert, s mindenki csak *Pepita*-ért rajongott. A kereskedések pedig megteltek *Pepita*-szalaggal, *Pepita*-kalappal, *Pepita*-cipővel s száz egyéb *Pepita*-tárggyal. Hogy miért maradt meg éppen a kockás szövetben az ő neve mindmáig, még pedig csak nálunk, azt csak a szavak sorsának szeszélye tudná megmondani.

Igy tehát a *viganó*, meg a *pepita* egy táncmesternek s két szép táncosnőnek emlékét őrizi nyelvünk kincstárában.

Tolnai Vilmos.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége, amelynek élén Tormay Cécile elnököl, egy hatalmas táborba gyűjtötte a hazát forrón szerető asszony testvéreket,

A MAGYAR ASSZONY

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége (MANSZ) Értesítője

címen értékes, kedves lapot ad ki. Főszerkesztője Berta Ilona. Szerkeszti: Novotny Margit. Célja, hogy öntudatosabb nemzeti életre ébressze és nemzettaggá nemesítse a magyar asszonyt.

A MAGYAR ASSZONY

vezércikkeiben jeleseink szólnak a Magyar Asszonyhoz, irányt jelölnek, célokat tűznek ki, eszközöket adnak, utakat nyitnak a honmentő munkára.

A mult nagyasszonyai élet- és lélekrajzániak, küzdelmének átélésével erőt szerzünk a jelen nehézségeiben.

A magyar fájdalom vándorútját is bejárjuk, hogy soha meg ne szűnjék lelkünk ben annak eleven átérzése: mit vesztettünk.

Mit olvassunk? rovatában a legjelesebb irodalmi alkotásokra hívja fel a lap a figyelmet. Foglalkozik nemzetgazdasági, nevelési, irodalmi, művészeti, színházi problémákkal. Tárcákat, elbeszéléseket, verseket közöl. *Jó gazdasszony* rovata segítségével a háziasszonynak. A *Külföld* női mozgalmait figyelemmel kíséri. Pályakérdéseket tűz ki nemzeti, társadalmi bajaink orvoslása végett.

A Magyar Asszonyhoz minden negyedévben divatlap,

A MAGYAR ASSZONY DIVATLAPJA

csatlakozik, mint kiegészítő rész, gazdag tartalommal. Célja, hogy a legújabb divatot a nemes magyar ízléssel összeegyeztesse és magyar motívumok felhasználásával nemzetivé formálja.

A Magyar Asszony megjelenik minden hónapban, a divatlap négyszer egy évben. Előfizetési ára divatlappal együtt: **egész évre 6000 kor.** tisztviselőknek **4000 kor.** Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VII, Rózsa-utca 23. Telefon József 14—20.

M